

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 243/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen tyttöjen ja naisten ympärileikkausten ehkäisemisen keinoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Päivi Räsänen /kd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 243/2017 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta raskaana olevan naisen ympärileikkaus ei tule terveydenhuollon ammattilaisille ilmi vasta synnytyssalissa,

onko hallitus vakuuttunut siitä, että kättilöt saavat koulutuksessaan riittävät valmiudet ympärileikkattujen naisten kohtaamiseen ja

onko hallitus valmis selvittämään mahdollisuutta etnisiin riskiryhmiin kuuluvien tyttöjen terveystarkastusten suorittamisesta kouluterveydenhuollon yhteydessä ympärileikkausten ehkäisemiseksi ja tyttöjen hyvinvoinnin suojelemiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Äitiysneuvolapalvelujen käyttö on Suomessa vapaaehtoista, mutta äitiysneuvolapalveluja käytetään miltei 100 prosenttisesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2012 tekemän selvityksen mukaan maahanmuuttajataustaiset naiset käyttävät äitiysneuvolapalveluja keskimäärin yhtä ahkerasti kuin suomalaissyntyiset äidit. Kansallisessa äitiysneuvolaoppaassa (THL Opas 29, 2013) käsitellään monikulttuurisuutta lisäseurantaa edellyttävänä erityistilanteena raskauden aikana. Oppaassa tuodaan esiin maat, joissa syntyneiden naisten parissa löytyy ympärileikkattuja naisia. Heidän kanssaan työskentely edellyttää erityistä herkkyyttä ja hienotunteisuutta. Asian arkaluontoisuudesta huolimatta asiaa ei pidä jättää ottamatta puheeksi. Vastaanotolla saatetaan tarvita tulkkipalveluita, joiden käyttö seksuaaliterveyteen liittyvissä kysymyksissä voi olla haasteellista. Jos ympärileikkaus hankaloittaa raskauden seurantaan tai tulevaa synnytystä, naiselle suositellaan avausleikkausta keskiraskaudessa.

Jos raskaana oleva nainen on käyttänyt äitiysneuvolapalveluja eli on käynyt sekä terveydenhoitajan että lääkärin vastaanotolla raskausaikana, ympärileikkaus ei voi tulla yllätyksenä synnytyssalissa. Tapaukset, joissa raskaana oleva nainen ei ole käynyt äitiysneuvolassa, saattavat liittyä Suomeen muuttamiseen juuri synnytyksen alla tai tietämättömyyteen suomalaisesta järjestelmästä. Tiedon välityksen varmistamiseksi on Suomessa pidetty tärkeänä ruohonjuuritason vaikuttamista. Tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelman ensimmäinen tavoite on, että Suomessa asuvat maahanmuuttajat, joiden kotimaissa tehdään ympärileikkauksia, tietävät ympärileikkauksiin liittyvistä terveyshaitoista, seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä kysymyksistä, asiaan liittyvistä ihmisoikeusnäkökulmista ja tyttöjen ympärileikkauksen vastaisesta lainsäädännöstä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 243/2017 vp

Tyttöjen ympärileikkaus, sen ehkäisy ja ympärileikattujen naisten kohtaamisen opettaminen ovat osa kättilöiden koulutusta ja kättilötyön oppikirjassa on aiheesta hyvin yksityiskohtaisesti ja kattavasti (Paananen ym, 2015). Toimintaohjelman tavoitteena on, että sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelevät tuntevat toimialansa edellyttämällä tavalla tyttöjen ympärileikkauksiin, niiden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon liittyvät perusasiat ja/tai tietävät, mistä voivat löytää asiaan liittyvää tukea ja lisätietoa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kotisivuilla on ajantasaista päivitettyä tietoa asiasta kaikkien saatavilla (<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/pahoinpitely-ja-seksuaalinen-hyvakskaytto/tyttojen-ymparileikkaus>).

Kouluterveydenhuollossa järjestetään terveystarkastukset jokaisella vuosiluokalla; ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla tarkastuksen on oltava laaja. Laajan terveystarkastuksen tekevät terveydenhoitaja ja lääkäri yhteistyössä ja niihin kutsutaan aina vanhemmat mukaan. Tyttöjen ympärileikkaus neuvotaan ottamaan puheeksi kaikissa terveystarkastuksissa jokaisen ko. maista Suomeen muuttaneen lapsen ja huoltajan kanssa. Luottamuksellisessa ja turvalliseksi koetuissa vuorovaikutuksessa tämä on koettu hyvänä asiana. Jos kysymyksessä tarkoitetaan fyysistä sukuelinten tarkastusta ympärileikkauksen osalta, niin sitä ei pidetä hyvänä. Ensiksi se on lapsen fyysiseen koskemattomuuteen kajoamista ja toisekseen Norjan kokeilun perusteella se stigmatisoi lapsia tarpeettomasti ja karkotti tietyt etniset ryhmät terveystarkastuksista. Suomessa tästä on keskusteltu, mutta luovuttu ajatuksesta edellä mainituista syistä.

Suomessa tyttöjen ympärileikkauksen ehkäisyä ja hoitoa pidetään koko ajan esillä. Vuosittain sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos järjestävät työkokouksen, johon kutsutaan laajasti keskeiset yhteyshenkilöt eri toimijatahoilta tiedon välittämistä varten. Tapaamisessa käydään läpi ajankohtaisia asioita ja esille tulleita haasteita. Myös osaamiseen liittyvät asiat ovat esillä ja ammattikorkeakoulut ja yliopistot ovat kutsuttuja tahoja. Sinänsä koulutus ja osaaminen ovat opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvaa.

Helsingissä 20.6.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula